

26.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**26 Temmuz 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

12 Temmuz 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türk-Alman Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

GENELGE

- Karma Ekonomik Komisyon Eşbaşkanlıkları ile İlgili 2023/12 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 9/3/2023 Tarihli ve E: 2023/38, K: 2023/39 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2023/72, K: 2023/75 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2022/38, K: 2023/80 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2022/92, K: 2023/81 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2022/94, K: 2023/82 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2022/114, K: 2023/83 Sayılı Kararı

Sanayici buğday ihracatının önünün açılmasından rahatsız

Buğday ihracatının büyük hata olduğunu söyleyen sanayiciler, iki yıl önce şekerde yaşandığı gibi Türkiye'nin önümüzdeki döneme çok yüksek fiyattan buğday ithal etmek zorunda kalabileceği uyarısında bulundular.

HÜSEYİN GÖKÇE

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) buğday ihracatının önünü açacak yönde karar alması sanayiciyi rahatsız etti. Rekolte ve önümüzdeki yılın ekim durumu görülmeden buğday ihracatının büyük hata olduğunu söyleyen sanayiciler, iki yıl önce şekerde yaşandığı gibi Türkiye'nin önümüzdeki döneme çok yüksek fiyattan buğday ithal etmek zorunda kalabileceği uyarısında bulundular. Sanayiciler, dünya fiyatı 450 dolar civarında seyrederken, İtalyanların Mersin Limanı'ndan 400 dolara buğday toplamaya başladığını kaydettiler.

“Almaya hazırız ama kredi muslukları kapalı”

EKONOMİ'ye bilgi veren sanayiciler, Türkiye'nin buğday ihracatına başlamasının sanayiye darbe vuracağını öne sürdüler. Geçen yıl fazla ithalat yapıldığı için ofisin depolarının yüzde 65 oranında dolu olduğunu kaydeden sanayiciler, bu yıl ise TMO'nun üreticiye randevu vermekte zorlandığını bildirdiler.

“İtalyanlar piyasaya agresif giriş yaptı, ucuza ürün topluyorlar”

TMO'nun alım yapmakta zorlanınca sanayiciye baskı yaparak, “siz girip piyasadan almazsanız, ben fiyatı yükselteceğim” dediğini ifade eden sanayiciler, buğday almaya hazır olduklarını ancak, bunu sağlayacak finansman bulamadıklarını vurguladılar.

Dünyanın en önemli makarna üreticilerinden İtalya'nın Türkiye'den ciddi ölçüde makarnalık buğday toplamaya başladığını ifade eden sanayiciler, dünya fiyatı 450 dolar civarında olduğunu belirttiler. Dünya fiyatları bu seviyede olmasına rağmen İtalyanlara 385-400 dolar aralığında buğday satışı yapıldığının altını çizen sanayiciler, "Aynı İtalyanlar Kazak buğdayına 500 dolar veriyor" diye konuştular.

■ "Tahıl koridoru da kapandı büyük risk yaşarız, şeker bize ders olsun"

TMO'nun şu an elinde yeterli buğday olduğunu düşündüğü için ihracata karışmadığını söyleyen sanayiciler, "Tahminlere göre şu an Türkiye'nin elinde 3.7 milyon ton civarında makarnalık buğday var. Keşke TMO böyle bir karar almadan önce önümüzdeki yılın buğdaylarının ekileceği döneme de bekleyseydi. Bu yıl kuraklık sıkıntısı var. Yani seneye buğdayın olup olmayacağı bilinmiyor, üstelik çiftçinin ekip ekmeyeceği de net değil" dediler. Yanı sıra asıl büyük sorunun tahıl koridorunun kapanması olduğunu ifade eden sanayiciler, "Bütün olumsuz senaryolar gerçekleşirse Türkiye bugün 385 dolara ihraç ettiği buğdayı 500 dolara hatta iki katına ithal etmek zorunda kalabilir" ifadelerini kullandılar.

Şekerde önceki yıllarda yaşanan sorunu hatırlatan sanayiciler, "Türkiye o dönem çok ucuza ihraç ettiği şekeri, ürün sıkıntısı yaşanınca iki katına ithal etmek zorunda kalmıştı" değerlendirmesinde bulundular.

■ "Mevcut stok 2 yıl yetmez"

Tahıl Koridoru Anlaşması'nın durdurulmasının ardından açıklamalarda bulunan Eksun Gıda Genel Müdürü Ahmet Demir, yakın zamanda panik oluşturacak bir durum beklenmemekle birlikte, tahıl ticaretinin yeterli miktar ve hacimlerdeki ticareti için koridorun öneminin altını çizdi. Gıda güvenliği kavramının önemine de değinen Demir, "Ukrayna ve Rusya'nın tahıl ve diğer gıda ürünlerini dünya pazarlarına sunması için imzalanan Tahıl Koridoru Anlaşması, bu güvenliğe katkı sunan, tahılın yeterli miktarda dünyaya dağılımını sağlayan yegane unsurlardan biri olarak karşımıza çıkıyor" şeklinde konuştu. Demir, tahıl üretiminin devamlılığının esas olduğunun da altını çizdiği açıklamalarında, "Konuyu ayrıca sürdürülebilirlik açısından da ele aldığımızda, karşımıza sürekli üretilebilir olması gereken bir ürün görüyoruz. Küresel açıdan baktığımızda, gıdaya ulaşamayan birçok ülke ve insanı göz önüne alırsak buğday üretiminin sürekliliğinin gıda güvenliği kapsamında elzem olduğunu görürüz. Dünya bize her yıl hasat zamanı tahıl ürünlerini veriyor. Ancak küresel olarak üretimin durduğunu düşündüğümüzde, dünyanın mevcut stoku 1 yıldan fazla, 2 yıldan ise azdır. Yani buğday spekülasyon bir ürün değildir. Dolayısıyla dünyayı uzun süreler idame edilebilecek kritik stoklar bulunmuyor. Ancak elbette yakın zamanda panik yapacak bir durum görünmemekle birlikte, küresel tahıl ticareti akışının sağlıklı bir biçimde yapılmasında önemli bir rol oynayan tahıl koridorunun açık kalmasını önemsiyoruz" şeklinde konuştu.

ESK, Polonya'dan sığır eti ithal edecek

Et Süt Kurumu, Polonya'dan sığır eti ithal ederek kilosunu 195 liradan firmalara satacak. Başvurular bugün sona eriyor.

Ali Ekber YILDIRIM

Hayvancılığın geliştirilmesi ve üreticinin desteklenmesi amacıyla kurulan Et ve Süt Kurumu (ESK), Polonya'dan tır bazlı taze karkas sığır eti ithal ederek şarküteri ürünleri üreten firmalara satacağını duyurdu.

Et ve Süt Kurumu'ndan yapılan açıklamaya göre, Polonya'dan ithal edilecek taze karkas etin kilosu 195 liradan işletmelere satılacak. Bu fiyata ayrıca KDV eklenecek. Kurum, istediği zaman bu fiyatı güncelleyebilecek.

Kurum'dan yapılan duyuruda şöyle deniliyor: "Kurumumuzca, kırmızı et sanayi alanında fiilen faaliyet gösteren firmalara (şarküteri üretimi yapan) tır bazlı olarak ithal taze karkas sığır eti satışı yapılacaktır."

Et almak isteyenlere başvuru için sadece 2 gün süre verildi

İthal taze karkas et almak isteyen işletmeler, 26 Temmuz 2023 Çarşamba günü saat 16.00'ya kadar Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü'ne başvurmaları gerekiyor.

Et ve Süt Kurumu'nun duyuruyu 24 Temmuz'de yaparak sadece 2 günde başvuru yapılmasını istemesi de dikkat çekti.

Başvurular komisyon tarafından değerlendirilerek haftalık dağıtım listesi belirlenecek.

Duyuruda: "Kurumumuz, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na tabii olmadığından söz konusu satışı yapıp yapmamakta veya dilediğine satış yapmakta serbesttir." denildi.

İthal et almanın koşulları

Et ve Süt Kurumu'ndan yapılan duyuruya göre ithal taze karkas sığır eti satış koşulları ise şöyle:

- 1- Başvurular, Kurumumuz internet sitesinde yayınlanan "Talep Formu ve Taahhütname" doldurularak, talep edilen diğer evraklarla birlikte Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğüne (Genel Evrak Arşiv Şube Müdürlüğüne) elden teslim edilerek yapılacaktır.
- 2- Talepler en az 1 tır olarak yapılacaktır.
- 3- Kurumumuzca oluşturulan Komisyon tarafından, Alıcı firmaların kapasite raporu ile yıllık üretim cetveli göz önünde bulundurularak dağıtım yapılacaktır.
- 4- Polonya mahreçli İthal Taze Karkas Sığır Eti satış fiyatımız 195,00 TL/Kg + KDV olup, satışlar peşin bedelle (Mal bedeli, Kombina Müdürlüğü'nün belirleyeceği hesap numarasına EFT veya havale yoluyla yapılacaktır) gerçekleştirilecektir.

İthal et peşin ödeme ile satılacak

- 5- Kurumun uygun bulması halinde satış fiyatında güncelleme yapılabilecektir.
- 6- Polonya mahreçli tır bazlı ithal taze karkas sığır eti satışlarında ödemeler, veteriner giriş belgesi üzerinde belirtilen kilogram üzerinden yapılacaktır. Faturalandırmada veteriner giriş belgesi üzerinde belirtilen kilogram esas alınacaktır. Alıcı firma, buna herhangi bir itirazda bulunmayacağına dair taahhütname imzalayacaktır.
- 7- Tır bazlı satışlarda ödeme ve teslimat günü alıcıya ilgili işyerimiz tarafından bildirilecektir. Bu bildirim tarihinden itibaren en geç 2 (iki) gün içerisinde ödeme yapılacaktır. Alıcı firma, ödemeye ilişkin dekontu teslimattan önce İstanbul Et İşletme Müdürlüğü'ne tevdi edecektir. Ödeme yapılmaması durumunda sıradaki alıcı firmaya teslimat yapılacaktır.
- 8- Satış ve teslimatlar başvuru sırasına göre yapılacaktır.

Teslim şartları

- 9- Teslimatlar İstanbul Et İşletme Müdürlüğü'nce yapılacak olup teslim yeri İstanbul Et İşletme Müdürlüğü rampasıdır.

10-Teslimattan sonraki nakliye vb. diğer tüm masraflar alıcıya aittir.

11- Ürün teslimatı; kabul işlemi ve ödemedenden sonra gerçekleştirilir.

12- Ürünün sevkiyatı frigorifik araçlarla yapılacaktır.

13- Kurum, ürün teslimatından sonra ürününün kalitesine ve tartımına ilişkin sorumluluk kabul etmeyecektir. Alıcı, bu konu hakkında itiraz etmeyeceğine dair İstanbul Et İşletme Müdürlüğü'ne taahhütname verecektir.

14- Alıcılar, teslimat noktasında yeteri kadar yetkili personel görevlendirecektir.

15- Satış usul ve esasları, başvuru formu ve taahhütname firma yetkilisi tarafından doldurularak imzalanacaktır. Firma yetkilisi müracaat aşamasında aşağıda yer alan belgeleri ibraz edecektir.

IMF: Karadeniz girişiminin duraklaması tahıl fiyatlarını artıracak

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Ekonomik Danışmanı ve Araştırma Direktörü Pierre-Olivier Gourinchas, Ukrayna'nın tahıllarını Karadeniz'deki limanlardan güvenli bir şekilde taşımasına izin veren anlaşmadan Rusya'nın çekilmesinin ardından küresel tahıl fiyatlarının yüzde 15 yükselebileceğini söyledi.

Gourinchas, IMF'nin Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nun Temmuz 2023 sayısına ilişkin düzenlenen basın toplantısında, "Karadeniz tahıl girişiminin geçen yıl dünyaya bol miktarda tahıl arzını sağlamada çok etkili olduğu açık." değerlendirmesinde bulundu.

Aynı mekanizmanın tersine işlediğini ve bunun gıda fiyatları üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturmalarının muhtemel olduğunu vurgulayan Gourinchas, IMF'nin Rusya'nın anlaşmadan çekilmesine ilişkin tahminlerini hala değerlendirdiğini, tahıl fiyatlarında yüzde 10-15'lik bir artış aralığının "makul bir tahmin" olduğunu söyledi.

IMF'nin raporunda da Karadeniz Tahıl Girişimi'nin yakın zamanda askıya alınmasının endişe verici olduğu belirtilerek, bu tür olumsuz arz şoklarının, ülkeleri asimetrik olarak etkileyebileceği ve enflasyon beklentileri için farklı dinamikler, politika tepkilerinde bir farklılık ve daha fazla para birimi hareketi anlamına gelebileceği kaydedildi.

Karadeniz Tahıl Girişimi

26.07.2023

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın küresel gıda fiyatları üzerindeki etkisini azaltmak için BM, Rusya, Türkiye ve Ukrayna, 22 Temmuz 2022'de İstanbul'da düzenlenen törende Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'nı imzalamıştı.

Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, süresi dolan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'na ilişkin 17 Temmuz'da yaptığı açıklamada, "Tahıl koridoru anlaşması fiilen son buldu, durduruldu. Rusya, ilgili şartlar uygulanır uygulanmaz derhal tahıl anlaşmasına geri dönecek. Anlaşmanın Rusya ile ilgili kısmı yerine getirilmedi." ifadesini kullanmıştı.

Rekabet Kurulu, gübre firmalarına idari para cezası istedi

Gübre sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslere yönelik rekabet soruşturması kapsamında sözlü savunma toplantısı yapıldı.

Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle, kurumun merkez binasındaki toplantının açılışında, kurulun gübre sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik olarak soruşturma açıldığını söyledi.

Kurulun, Gübre Fabrikaları Türk AŞ'nin savunmalarının ticari sır içeren bölümlerinin gizli oturumda dinlenmesi talebini kabul ettiğini belirten Küle, "Hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsler adına toplantıya katılacakları bildirilen katılımcıların sayısının çokluğu ve savunmaların bütünlüğünün sağlanması dikkate alınarak, teşebbüslerin 3 grup halinde dinlenmeleri planlanmıştır." dedi.

İdari para cezası talep edildi

Soruşturma Heyeti Temsilcisi, gübre sektöründe faaliyet gösteren 7 teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla soruşturma başlatıldığını anımsattı.

Söz konusu kanunun, belirli bir mal veya hizmet piyasasında rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları, uyumlu eylemleri ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve davranışlarını yasakladığını belirten temsilci, soruşturma kapsamında yapılan inceleme ve tespitler sonucunda elde edilen bulguların, ilgili mevzuat ve

içtihat çerçevesinde değerlendirilmesi neticesinde, BAGFAŞ, EGE GÜBRE, GEMLİK, GÜBRETAS ve TOROS'un rekabete hassas bilgilerin değişimi yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve bu teşebbüsler hakkında anılan Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiğini ifade etti.

Temsilci, ETİ BAKIR tarafından 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiğine yönelik bulguya ulaşılamadığından, ilgili teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına yer olmadığını bildirdi.

Temsilci, ulaştıkları sonuç çerçevesinde şunları kaydetti:

"Soruşturma kapsamında tespit edilen ihlalin, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem Ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca 'diğer ihlaller' kategorisinde olması nedeniyle, temel para cezasının hesaplanmasında ihlale taraf teşebbüslerin Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde 0,5'i ile yüzde 3'ü arasında bir oranın esas alınması gerektiği, BAGFAŞ ve GEMLİK için ihlalin 1 yıldan kısa sürdüğü, EGE GÜBRE, GÜBRETAS ve TOROS için ise ihlalin süresinin 1-5 yıl arasında olduğu, bu nedenle ceza yönetmeliğinin 5. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince EGE GÜBRE, GÜBRETAS ve TOROS için belirlenen para cezası miktarının yarısı oranında artırılması gerektiği değerlendirilmektedir."

Şirketler iddiaları kabul etmedi

BAGFAŞ adına savunma yapan şirket temsilcisi, iddianın, BAGFAŞ ile TOROS ve BAGFAŞ ile GÜBRETAS arasında rekabete hassas nitelikte fiyat ve stok bilgilerinin yanı sıra satış stratejilerine ilişkin bilgi değişimi yapıldığına yönelik olduğunu ifade etti.

Rekabetin kısıtlandığı iddiasının geçersiz olduğunu ve ilgili kanunun ihlal edilmediğini savunan şirket temsilcisi, "TOROS ile BAGFAŞ arasındaki delillerde geleceğe yönelik bir fiyat, stok bilgisi yok. Bu da zaten soruşturma raporunda ifade edilmiş. Talebimiz, BAGFAŞ adına bir idari para cezası uygulanmamasıdır." dedi.

TOROS adına savunma yapan şirket yetkilisi, TOROS'un GÜBRETAS ile ilgili bir bilgi değişimi olmadığını belirterek, "TOROS'un piyasaya etki yaratabilecek bir belgesi, bulgusu yok." diye konuştu.

Soruşturmaya konu olan belgenin hiçbir yerinde stok bilgisi olmadığını söyleyen yetkili, "Gübre pazarı son derece şeffaf. Rekabet Kurumu da bu şeffaflığı yıllardır ortaya koyuyor." diye konuştu.

Kurul, soruşturmaya ilişkin nihai kararını 15 gün içinde açıklayacak. Karar, daha erken alınması durumunda Rekabet Kurumunun internet sitesinden duyurulacak.

Körfez ülkeleriyle yapılan anlaşmalara ilişkin açıklama

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Körfez ülkelerine yapılan ziyaretlerden iyi sonuçlar alındığını belirterek, "Bu kaynak, özellikle ihracatçılarımızı rahatlatacak, ihracat finansmanı kısmı. En önemli meselelerimizden biri ihracatı, turizmi, her türlü döviz kazandırıcı faaliyeti teşvik etmek, desteklemek. Bu açıdan çok önemli bir inisiyatif." dedi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleşen Kabine Toplantısı sonrası gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve Suudi Arabistan ziyaretlerinin ardından diğer Körfez ülkelerine de bir ziyaretin gerçekleşme ihtimaline ilişkin soruya Yılmaz, "Körfez'den ciddi iyi neticeler çıktı. Altyapısı hazırlanmış, belli bir olgunluğa getirilmiş konular, Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaretiyle sonuca ulaşmış oldu. Dolayısıyla aynı anlayışla başka ülkeler de olabilir tabii." yanıtını verdi.

Yılmaz, Körfez ülkeleriyle yapılan anlaşmalar çerçevesinde proje bazlı doğrudan yatırımların ağırlıklı olduğunu bildirerek, özellikle yenilenebilir enerjiye yatırım yapılacağını ve bakanların kendi sektörlerindeki projeleri muhataplarıyla çalışacağını belirtti.

Bir gazetecinin "Alsancak Limanı'nın satışı çok konuşuldu, sosyal medyada çok yer buldu" ifadeleri üzerine Yılmaz, "Bu tür şeylere girmeyi doğru bulmuyorum. Her bakanımız kendi alanıyla ilgili çalışıyor, çok geniş bir yelpaze bu. Sonuçta kazan

kazan ilişkisi diyelim. Türkiye'ye gelip yatırım yapacaklar. Ağırlıklı kısmı FDI dediğimiz doğrudan yatırım." diye konuştu.

Yılmaz, bu kapsamda bir takvimin bulunup bulunmadığına yönelik soruyu, şöyle yanıtladı: "Değişik aşamada olan konular var. Bir kısmı hemen sonuçlanacak. Bir kısmı zaman istiyor. Mesela ihracat finansmanı diyelim, o çok kolay. Veya deprem tahvili hemen olabilecek şeyler. Bir de bazı projelerde, öteden beri müzakereyle olgunlaşmış, belli bir seviyeye gelmiş işler daha hızlı devreye girecek. Üzerinde çalışılması gereken hususlar da zaman içinde olgunlaştırılacak ve hayata geçirilecek."

Yılmaz, "Körfez'den gelen kaynak nasıl yönlendirilecek?" sorusuna, "Bu kaynak özellikle ihracatçılarımızı rahatlatacak, ihracat finansmanı kısmı, en önemli meselelerimizden biri ihracatı, turizmi her türlü döviz kazandırıcı faaliyeti teşvik etmek, desteklemek. Bu açıdan çok önemli bir inisiyatif." yanıtını verdi.

Hazine 2 ihalede 29,5 milyar lira borçlandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği 2 tahvil ihalesinde 29 milyar 530,5 milyon lira borçlanmaya gitti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, ilk ihalede, 5 yıl (1820 gün) vadeli, 6 ayda bir yüzde 0 reel kupon ödemeli, TÜFE'ye endeksli devlet tahvilinin ilk ihracını yaptı.

Nominal teklifin 57 milyar 792,5 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 7 milyar 13 milyon lira, net satış 10 milyar 437,6 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamudan gelen 3 milyar liralık teklifin tamamının karşılandığı ihalede, piyasa yapımcılarından 29 milyar 506 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 8 milyar liralık satış yapıldı.

İkinci ihalede ise 10 yıl (3640 gün) vadeli, 6 ayda bir yüzde 8,9 kupon ödemeli sabit kuponlu devlet tahvilinin ilk ihracı gerçekleştirildi. İhalede basit faiz yüzde 18,94, bileşik faiz 19,83 oldu.

Nominal teklifin 7 milyar 555,5 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 4 milyar 572,5 milyon lira, net satış 4 milyar 342,9 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamuya satış olmayan ihalede, piyasa yapımcılarından 5 milyar 476 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 3 milyar 750 milyon liralık satış yapıldı.

Hazine böylece, 2 ihalede toplam 29 milyar 530,5 milyon lira borçlandı.

IMF, Türkiye için büyüme beklentilerini güncelledi

Uluslararası Para Fonu (IMF), Türkiye'nin 2023 yılı büyüme tahminini 0,3 puan artırarak yüzde 3'e çıkarırken 2024 büyüme tahmini ise yüzde 2,8'e indirdi.

Uluslararası Para Fonu (IMF) yayımladığı "Dünya Ekonomik Görünüm Güncellemesi" raporunda büyüme tahminlerini revize etti. Fon Türkiye için 2023 yılı büyüme tahminini 0,3 puan artırarak yüzde 3'e yükseltirken 2024 büyüme tahmini yüzde 2,8'e çekti.

Uluslararası Para Fonu Salı günü yayımladığı "Küresel Ekonomik Görünüm Güncellemesi" raporunda küresel küresel ekonomiye ilişkin büyüme tahminini yükselterek Çin'in yavaşlayan ivmesine rağmen biraz daha olumluya çevirdi.

IMF, Dünya Ekonomik Görünümüne ilişkin son güncellemesinde, Nisan ayındaki değerlendirmesinde yüzde 2,8 olan 2023 küresel büyüme tahminini 0,2 puan artırarak yüzde 3'e çıkardı. IMF 2024 büyüme tahminini ise değiştirmeyerek yüzde 3'te tuttu.

Raporda bu son gelişmelerin finans sektöründe karmaşa yaşanma riskini azalttığına altı çizildi.

"Doğru yoldayız ancak..."

IMF, 2023 küresel enflasyon tahmininde aşağı yönlü revizyona gitti. Fon küresel enflasyon öngörüsünü yüzde 7'den yüzde 6,8'e düşürdü.

26.07.2023

IMF raporda enflasyonun inmeye başladığını ve bankacılık sektörü üzerindeki baskının azaldığını belirtse de küresel ekonomide risklerin aşağı yönlü olduğunu ve kredilerin sınırlı kaldığını ifade etti.

IMF Baş Ekonomisti Pierre-Olivier Gourinchas, Reuters'la yaptığı söyleşide, yukarı yönlü revizyonun ağırlıklı olarak birinci çeyrekte açıklanan ekonomik verilerden kaynaklandığını vurgulayarak "Doğru yoldayız ancak henüz tüm sorunları geride bırakmadık" dedi.

AB gaz fiyatlarında 'endişeli' yükseliş

Avrupa doğal gaz fiyatları işlemleri, Asyalı alıcılarla rekabet arttıkça LNG teslimatlarının yavaşlamasına ilişkin endişelerle bugün yükseliyor.

Montel-Foreks'in haberine göre, gün içinde 32,08 Euro işlemi ile iki haftanın en yüksek değerli satışını yapan Hollanda TTF hub'ı Ağustos vadeli gaz kontratı en son Ice Endex'te 0,70 Euro artışla 31,25 Euro, İngiltere NBP hub'ı eşdeğeri ise Ice Futures'ta 2,11 p artışla 78,94 p/th seviyelerinden işlem gerçekleştirdi.

Arz dengesi, güçlü stok seviyeleri ve daha yüksek Norveç akışları arasında iyileşme gösterse de, Avrupa'nın bu kış yeterli LNG arzını sürdürme kabiliyetine ilişkin endişeler piyasayı destekliyor.

Bir analist, "Asya LNG için ödeme yapmak istediği sürece bu, Avrupa'nın yalnızca bu JKM fiyatı eksi arbitraj indirimi için gaz alabileceği anlamına geliyor" yorumunu yapıyor.

JKM Eylül ayı vadeli kontrat en son 11,26 USD/MMBtu (34,69 EUR/MWh) ile TTF eşdeğerinin 2,20 EUR üzerine çıktı.

Bu yıl pazardaki yeni arzdaki sınırlı büyüme aynı zamanda yakıt için rekabetin yoğunlaşabileceği anlamına geliyor. Tedarik cephesinde, Gassco verilerine göre Norveç'in Avrupa'ya yönelik doğal gaz adaylığı bugün artmaya devam ederek bir hafta öncesine göre 10 milyon m³ artışla 341 milyon m³/gün düzeyine ulaştı.

26.07.2023

Yine de 2 Ağustos'ta yapılması planlanan bakım, ülkenin gaz üretim kapasitesini 25 milyon m³ azaltacak.

Avrupa Gaz Altyapısı (GIE) verileri, AB depolama tesislerinin son %83,7'sinin dolu olduğunu ve 10 yıllık ortalamanın 17 puan üzerinde olduğunu gösterdi.

Tahıl Koridoru'nun piyasalara etkisi

Ali Ekber YILDIRIM

26 Temmuz 2023 Çarşamba

Dünya, Tahıl Koridoru Anlaşması'nın sona ermesini tartışıyor. Batılı ülkeler tahıl koridorunun devre dışı kalması ile özellikle açlık çeken Afrika ülkelerinde gıda krizi yaşanacağını dile getiriyor. Anlaşma'yı sonlandıran Rusya ise, tahıl koridorundan açlık çeken ülkelerin değil zengin ülkelerin yararlandığını ve amacına hizmet etmediğini iddia ediyor.

Tahıl Koridoru Anlaşması Türkiye'de de özellikle çiftçiler tarafından eleştiriliyor. Çiftçilere göre Ukrayna'dan alınan tahılla depolar doldurulduğu için hasat döneminde buğday, arpa, mısır, ayçiçeği fiyatı düşük oluşuyor.

Tahıl Koridoru nedir? Nasıl bir süreç yaşandı önce kısa bir hatırlatma yapalım.

■ Rusya'nın 2022 Şubat ayında Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş nedeniyle, tahıl, ayçiçek yağı, doğalgaz, en önemli girdilerden gübrede fiyatların yükselmesine ve buna bağlı olarak dünyada gıda fiyatlarının artmasına neden oldu.

■ Savaş nedeniyle Ukrayna'nın Karadeniz limanlarından yaptığı tahıl ihracatı durdu. Dünyada tahıl fiyatları hızla artınca açlık çeken ülkelerde gıda krizi yaşanmaya başladı. Avrupa'da son 500 yılın en kurak yılı yaşandığı için Ukrayna tahılının önemi daha da arttı. Birleşmiş Milletler ve Türkiye'nin girişimleri ile Ukrayna'daki tahılın ihraç edilmesi için bir koridor açılması gündeme geldi.

■ Türkiye ve Birleşmiş Milletler'in uzun süren çabaları sonucunda İstanbul'da Rusya ve Ukrayna yetkililerinin de katılımı ile dördü bir zirve yapıldı. Daha çok askeri temsilcilerin katıldığı zirvede açılacak güvenli tahıl koridoru ile Ukrayna'daki tahılın ihraç edilmesi konusunda olumlu adımlar atıldı.

Tahıl koridoru yaklaşık 1 yıl çalıştı

Tahıl Koridoru Anlaşması 22 Temmuz 2022'de İstanbul'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çabaları ile imzalandı. Cumhurbaşkanlığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde gerçekleştirilen törende Türkiye adına dönemin Milli Savunma Bakanı

Hulusi Akar, Rusya adına Savunma Bakanı Sergey Şoygu, Ukrayna adına Altyapı Bakanı Aleksandr Kubrakov ve imza töreninde hazır bulunan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres imzaladı.

Anlaşma ile tahıl ürünlerinin Ukrayna limanlarından güvenli sevkiyatına olanak sağladı. İstanbul'da koordinasyon merkezi kurulması, liman çıkış ve varış noktalarında ortak kontroller yapılması ve gemilerin güvenliğinin sağlanması kararlaştırıldı.

İlk sevkiyat 1 Ağustos 2022 tarihi itibarıyla başladı. Tahıl Koridoru Anlaşması 120 günlük bir süreyi kapsıyordu. Ancak daha sonra birkaç kez uzatılarak yaklaşık 1 yıl süreyle koridor açık kaldı.

Toplam 33 milyon ton ürün taşındı

Tahıl koridorundan 1 Ağustos 2022 tarihinden 17 Temmuz 2023 tarihine kadar toplam 1000 gemi ile 33 milyon ton tahıl ve bitkisel yağ taşındı. Taşınan tahılın yüzde 50'den fazlasını mısır, yüzde 30'unu buğday, yüzde 4'ünü arpa, yüzde 4'ünü soya, yüzde 3'ünü ayçiçeği ve ayçiçeği yağı oluşturdu.

Koridordan ihraç edilen toplam tahılın yüzde 40'ı Avrupa'ya, yüzde 30'u Asya'ya, yüzde 13'ü Türkiye'ye, yüzde 12'si Afrika'ya ve yüzde 5'i Orta Doğu ülkelerine taşındı.

Ülke bazında bakıldığında ise Haziran sonu itibarıyla en fazla ürün alan ülke 5 milyon 964 bin ton ile Çin olurken, ikinci sırada 5 milyon 858 bin ton ile İspanya, üçüncü sırada ise 2 milyon 980 bin ton ile Türkiye oldu.

Rusya Federasyonu 17 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla tahıl koridorundan çekildiğini, anlaşmanın sona erdiğini ilan etti. Rusya'nın anlaşmadan çekilme gerekçesi, anlaşmanın sadece Ukrayna'nın istediği şekilde yürüdüğü, Rusya'nın taleplerinin yerine getirilmediği yönünde oldu.

Putin'e göre koridor amacına hizmet etmedi

Dünyanın en büyük tahıl ve gübre ihracatçısı olan Rusya, anlaşmadan istediği sonuçları alamadığı için anlaşmayı iptal ettiği ifade ediliyor.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Perşembe günü (yarın) yapılacak Rusya-Afrika Zirvesi öncesi Kremlin'in internet sitesinde yayınlanan makalesinde tahıl koridoru ile ilgili özetle şu yorumu yaptı: "Afrika devletlerinin sosyo-ekonomik kalkınması ve siyasi istikrarı için kesintisiz gıda arzının önemini anlıyoruz. Bu temelde, Afrika ülkelerine buğday, arpa, mısır ve diğer mahsullerin tedariki ile ilgili konulara her zaman büyük önem verdik. Bunu hem sözleşmeli olarak hem de Birleşmiş Milletler Gıda Programı dahil olmak üzere insani yardım olarak ücretsiz olarak yaptık.

Rusya, 2022'de Afrika'ya 11,5 milyon ton ve 2023'ün ilk yarısında neredeyse 10 milyon ton tahıl ihracatı yaptı. İhracatımıza uygulanan ve Rus gıda ürünlerinin gelişmekte olan ülkelere tedarikini ciddi şekilde engelleyen, nakliye lojistiğini, sigorta düzenlemelerini ve banka ödemelerini karmaşık hale getiren yaptırımlara rağmen.

Tahıl insani yardım yerine Batılı şirketlere gitti

İlk amacı küresel gıda güvenliğini sağlamak, açlık tehdidini azaltmak ve Afrika, Asya ve Latin Amerika'nın en fakir ülkelerine yardım etmek olan sözde "tahıl anlaşmasını" muhtemelen birçok kişi duymuştur - Rusya'nın ilk etapta uygulanmasını kolaylaştırma yükümlülüğünü üstlenmesinin nedeni budur. Ancak bu "anlaşma", Batı tarafından Afrika'nın yararına olan bir iyi niyet jesti olarak kamuoyuna duyurulsa da, aslında utanmadan yalnızca Ukrayna'dan tahıl ihraç eden ve yeniden satan büyük ABD ve Avrupa şirketlerini zenginleştirmek için kullanıldı.

"Anlaşma" kapsamında Ukrayna'dan neredeyse bir yıl içinde toplam 32,8 milyon ton ürün ihraç edildi ve ihracatın yüzde 70'inden fazlası Avrupa Birliği de dahil olmak üzere yüksek ve orta-üst gelirli ülkelere yapılırken, Etiyopya, Sudan ve Somali ile Yemen ve Afganistan gibi ülkeler tedarikin yüzde 3'ünden daha azını aldı, yani bir milyon tondan az.

Bu arada, Rusya'nın dünya pazarlarına yaptığı tahıl ve gübre ihracatının yaptırımlardan muaf tutulmasına ilişkin "anlaşma" hükümlerinin hiçbirisi yerine getirilmedi. Üstelik ihtiyaç sahibi en fakir ülkelere ücretsiz mineral gübre sağlama girişimlerimize bile engeller örülmüştür.

Avrupa limanlarında bloke edilen 262 bin ton maldan yalnızca iki sevkiyat teslim edildi. 20 bin ton Malavi'ye ve 34 bin ton Kenya'ya. Gerisi hala vicdansızca Avrupalılar tarafından tutuluyor. Bahsettiğimiz bu tamamen insani bir girişim ve bu türden herhangi bir yaptırımdan muaf tutulması gerekiyor.

Tüm bu gerçekler göz önüne alındığında, insani amacına hizmet edemediği için tahıl anlaşmasını sürdürmenin artık bir anlamı yok. 18 Temmuz itibarıyla feshedilen "anlaşmanın" daha fazla uzatılmasına karşı çıktık."

Gayri resmi çevirisini paylaştığımız Putin'in makalesinde, Rusya'da bu yıl rekor bir tahıl hasadı beklendiğini, Ukrayna tahılı yerine Rusya'nın Afrika ülkelerinin tahıl, gıda ürünleri, gübre ve diğer mallara ilişkin ihtiyacını karşılayacağı ifade ediliyor.

Türkiye'deki çiftçinin mağduriyeti giderilmeli

Tahıl Koridoru konusunda başından beri devrede olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, koridorun yeniden açılması için diplomatik çabalarını sürdürecektir. Ancak, çiftçiler Tahıl Koridoru ile Türkiye'ye ithal edilen tahıldan dolayı ürünlerinin değer kaybettiğini ifade ederek buna önlem alınmasını istiyor.

Özetle, Tahıl Koridoru Anlaşması gündemdeki yerini koruyor. Türkiye, bu koridordan en fazla ürün alan üçüncü ülke konumunda. İthal edilen ürünler nedeniyle çiftçilerin mağduriyet yaşadığı da bir gerçek. Cumhurbaşkanı Erdoğan tahıl koridorunun yeniden açılması için çaba gösterecek ama çiftçinin mağduriyeti de mutlaka giderilsin. Ukrayna'daki tahıl gelişmiş batılı ülkelere değil gerçekten ihtiyacı olan açlık çeken ülkelere gönderilsin.

■ Ukrayna koridorun yeniden açılmasını istiyor

Tahıl Koridoru ile elindeki tahılı ihraç eden Ukrayna, koridorun yeniden açılmasını istiyor. Bu konuda özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Birleşmiş Milletler'in yeniden devreye girmesi isteniyor. Rusya ise tahıl koridorunun amacına hizmet etmediğini iddia ederek kendi istekleri dikkate alınmadığı sürece koridorun açılmayacağını savunuyor. Bu konuda farklı bir güzergahta yeni bir koridorun açılması fikri üzerinde çalışılıyor.

Ukrayna tahılına kapıların kapanması ile yeniden bir gıda krizinin yaşanacağı iddia ediliyor. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve diğer batılı ülkeler Rusya'yı gıda krizine neden olmak ve insani yardımları engellemekle suçluyor. Rusya ise elindeki tahılla insani yardım ve ülkelerin tahıl ihtiyacını, gübre ihtiyacını karşılamak istediğini ancak batılı ülkelerin ambargo ile bunu engellediğini iddia ediyor.

Körfezden doğrudan yatırım olarak 21 yılda 13 milyar dolar geldi

Alaattin AKTAŞ

26 Temmuz 2023 Çarşamba

Önce bir önerim var; başlığı bir kez daha okuyun! Okudunuz; Körfez ülkelerinden 21 yılda, hatta bu süreye bu yılın ilk 5 ayını da ekleyin, 21 yıl 5 ayda doğrudan yatırım olarak 13 milyar dolar gelmiş. Bu biraz umut kırıcı değil mi...

Bugünlerde gözümüz Körfez ülkelerinden gelecek dövizde. Ne yapıp edip bir şekilde döviz temin etmemiz gerekiyor ama Batı'dan beklediğimizi pek bulamamış olmalıyız ki döndük dolaştık yine Körfez ülkelerine umut bağladık.

Bu ülkeler son dönemde can suyu olacak şekilde döviz sağlamadı değil. Borç verdiler, swap yaptılar... Ama biz istiyoruz ki doğrudan yatırım yaparak döviz getirsinler.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın son Körfez ziyaretinde bu konunun da üstünde durulduğu ve olumlu gelişmeler sağlandığı bizzat Erdoğan tarafından açıklandı. Artık beklenti çıtamızı yukarı çekmiş durumdayız ve Türkiye'de doğrudan yatırım yapılmasını bekliyoruz.

Öyle mevcut varlıkların satılması da değil kastedilen. Kazma toprağa vurulacak; sıfırdan bir tesis kurulacak, böylece yeni üretim, yeni istihdam sağlanmış olacak.

En iyi yatırım bu tür olanlar tabii ki bu ama Türkiye son yıllarda böylesi yatırımları çekmekte zorlanıyor. Peki acaba Körfez ülkelerinden doğrudan yatırım çekme şansımız var mı ya da bu şans ne kadar?

Zor, çok zor!

Bir kere yabancıların Türkiye'de yatırım yapmaktan kaçınmasına yol açan olumsuzluklar ortadan kalkmış değil. Ekonomideki dalgalanma ve belirsizlik, hukuk sistemine olan güvenin zayıflaması başta olmak üzere bir dizi dezavantaj var. Bunlar genel sorunlar ve yabancı tüm yatırımcıların gözünü korkutuyor.

Ama Körfez ülkeleriyle ilgili başka bir sorun var.

Bir başka ülkede doğrudan yatırım yapmak için iyi kötü bir bilgi ve teknoloji birikimine sahip olmak gerekir.

Körfez ülkelerinin hangisinde bu var?

Bu tür birikimleri sıfırdır denilemez ama bu ülkeler yoğun bir şekilde böylesi bir gelişmişlik düzeyine sahipler mi?

Paraları var, ona kimse itiraz etmiyor zaten, ancak kendi ürettikleri ve başka bir ülkede yatırım yapacak boyuta vardırabildikleri bir teknolojileri var mı?

Şimdiye kadar da yatırım yapmadılar

Yazımızın başlığına ve girişine dönersek...

Körfez ülkelerinin en azından bir kısmı çok zengin ama şimdiye kadar Türkiye’de o kadar az doğrudan yatırım yapmışlar ki...

Veriler 2002 yılı başından bu yılın mayıs ayı sonuna kadar olan 21 yıl 5 aylık dönemi kapsıyor. “Başlangıç niye 2002” sorusu sorulabilir; Merkez Bankası’nın yabancıların Türkiye’de yaptıkları yatırımlara ilişkin veri seti o yıldan başlıyor çünkü.

Neredeyse 21.5 yıla yaklaşan bir dönem... Yabancılar Türkiye’de toplam 182.8 milyar dolarlık yatırım yapmış. Bu tutarın yalnızca yüzde 7 oranındaki 13 milyar dolarlık kısmı Körfez ülkelerine ait, yalnızca yüzde 7’si.

13 milyar doların ülkelere dağılımı da şöyle:

“Birleşik Arap Emirlikleri 5.3 milyar dolar, Katar 3.2 milyar dolar, Kuveyt ve Suudi Arabistan 2’şer milyar dolar, Bahreyn 542 milyon dolar, Irak 12 milyon dolar.”

Ne kadarı sıfırdan yatırım, meçhul

Bu arada Körfez ülkelerinden 21.5 yıla yakın dönemde 13 milyar dolar geldi gelmeye ama bu tutarın tümünü sıfırdan doğrudan yatırım olarak da görmemek gerek.

Bir kere Merkez Bankası’nın ödemeler dengesi verilerinde gerçek doğrudan yatırımların ne kadar olduğunu göremiyoruz, bu detay yok. Dolayısıyla 13 milyar doların mutlaka bir kısmı Türkiye’ye varlık edinmek, kurulu bir şirketi satın almak ya da ortak olmak yoluyla getirilmiş dövizdir.

Gayrimenkul hariç

Ancak şu detay kesin. Bu 13 milyar doların içinde gayrimenkul alımı için getirilen döviz yok.

Gayrimenkule gelen döviz ödemeler dengesinde doğrudan yatırımlar başlığı altında olmakla birlikte ayrı bir kalemde izlenebiliyor.

Şimdi yeniden başlığa ve yazının özüne dönüp soralım:

“21 yıl 5 ayda varsayın ki hepsi sıfırdan yatırım için ancak 13 milyar dolar getiren Körfez ülkeleri geçtik üç beş ayı, birkaç yıl içinde bile 10-15 milyar dolarlık doğrudan yatırım yapabilir mi? Diyelim bu düzeyde bir yatırım yapılabilir, peki bu ülkeler Türkiye’de ne tür yatırımlar yapmayı planlıyor?”

İşte Körfez ülkelerinin Türkiye'deki doğrudan yatırımları (Milyon \$)

	Bahreyn	BAE	Irak	Katar	Kuveyt	S.Ara.	Toplam	Gen.top.
2002	4	1	0	0	0	0	5	571
2003	0	0	0	0	0	0	0	696
2004	0	0	0	0	38	5	43	1.190
2005	24	1.625	4	0	20	2	1.675	8.535
2006	88	1.548	1	0	123	23	1.783	17.639
2007	36	183	5	0	77	10	311	19.137
2008	47	148	0	126	330	1.312	1.963	14.748
2009	96	6	0	0	73	34	209	6.266
2010	0	104	0	52	193	39	388	6.256
2011	5	89	0	50	43	9	196	16.136
2012	131	52	1	46	271	439	940	10.761
2013	11	176	0	469	185	39	880	10.523
2014	34	115	0	8	197	10	364	8.632
2015	6	80	0	350	7	17	460	12.181
2016	0	26	0	420	73	21	540	7.579
2017	6	54	0	113	67	12	252	7.401
2018	4	12	0	294	137	10	457	6.699
2019	0	33	1	570	69	13	686	5.881
2020	24	65	0	400	60	12	561	5.791
2021	0	449	0	150	3	0	602	7.098
2022	26	271	0	11	0	1	309	6.759
2023-5 ay	0	310	0	95	0	2	407	2.301
Toplam	542	5.347	12	3.154	1.966	2.010	13.031	182.780

Sanayide temmuz ayı hazirandan iyi olmadı

Naki BAKIR

26 Temmuz 2023 Çarşamba

Mevsimsellikten arındırılmış kapasite kullanım oranı temmuzda sınırlı bir artışla 76,9'a çıkarken, reel kesim güven endeksi 0,8 puan düşerek 104,9'a geriledi. Sanayicilerin sadece yüzde 6,8'i sanayi dalındaki genel gidişat konusunda iyimser.

Gelecek üç ayda faizde yükseliş, maliyetlerde artış, ihracat talebinde düşüş beklentisi ve zam yapma eğilimindekilerin oranında belirgin artış var. 100 sanayiciden 57'si gelecek üç ayda ürünlerine zam yapmayı planlıyor.

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı temmuzda sınırlı da olsa artışını sürdürürken, reel kesimin güveni geriledi. Gelecek üç ayda faizde yükseliş, birim maliyetlerde artış, ihracat talebinde düşüş beklentisinde olanlar ile zam yapma eğilimindekilerin oranı belirgin biçimde artarken, istihdam artışı öngörenlerde sert düşüş yaşandı.

İmalat sanayii işyerlerinin gelecek 3 aylık döneme ilişkin beklentileri (%)						
	Haziran Anketi			Temmuz Anketi		
	Artacak	Aynı	Azalacak	Artacak	Aynı	Azalacak
Üretim hacmi	34,8	55,4	9,8	34,3	56,2	9,5
Toplam sipariş	35,5	53,9	10,6	36,0	54,5	9,5
İç piyasa sipariş	35,8	50,9	13,3	33,2	56,8	10,0
İhracat siparişi	34,0	54,2	11,8	31,8	56,4	11,8
İstihdam	20,8	74,1	5,1	16,9	77,5	5,6
Ortalama birim maliyet	62,1	32,7	5,2	67,7	26,9	5,4
Satış fiyatı	51,2	42,0	6,8	57,1	36,8	6,1
Kısa vadeli TL kredi faizi	62,8	35,0	2,2	68,2	30,5	1,3

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (%)		
	Arındırılmamış	Arındırılmış
Temmuz 22	78,2	78,1
Ağustos 22	76,7	76,6
Eylül 22	77,4	77,3
Ekim 22	76,9	76,6
Kasım 22	75,9	75,9
Aralık 22	76,5	76,4
Ocak 23	75,3	75,8
Şubat 23	75,2	75,7
Mart 23	73,5	74,2
Nisan 23	75,4	75,6
Mayıs 23	76,0	76,3
Haziran 23	76,8	76,6
Temmuz 2023	77,1	76,9

Merkez Bankası, temmuzda, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1.753 iş yeri tarafından İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtları toplulaştırarak yayımladı. Buna göre sektör genelinde mevsimsellikten arındırılmamış ve arındırılmış kapasite kullanım oranları bu yılın aylık bazda en yüksek düzeylerinin görürken, geçen yılın aynı ayındaki düzeylerin ise altında kaldı.

Kapasite kullanım oranı önceki aya göre 0,3 puanlık bir artışla 77,1, mevsimsellikten arındırılmış oran da yine 0,3 puan artarak 76,9 oldu. Kapasite kullanımı dayanıklı tüketim mallarında yüzde 74,6 ile değişmedi, dayanıksız tüketim mallarında 0,7 puan düşerek yüzde 73,2, tüketim malları toplamında 0,6 puan düşüşle yüzde 73,4, ara mallarında 0,1 puan düşüşle yüzde 76,1, yatırım mallarında ise 0,4 artarak yüzde 79,6 olarak gerçekleşti.

En yüksek kullanım otomotivde

Kapasite kullanımı önceki aya göre, imalat sanayiinin 7 temel alt sektöründe artarken, diğerlerinde geriledi. Alt sektörler içinde kapasite kullanımında en fazla artış 6,8'le bütün ürünleri imalatında gerçekleşti. Bu sektörü 2,7 puan artışla motorlu kara taşıtları izledi.

Motorlu taşıtlar, bu artışla temmuzda yüzde 81,2 ile tüm alt sektörler içinde en yüksek kapasite kullanımına erişti. Kapasite kullanım oranında bu sektörü yüzde 81,1'le bütün, yüzde 80,8'le ağaç ve ağaç ürünleri, yüzde 80,3'le kâğıt, yüzde 78,6 ile giyim, yüzde 77,5'le diğer metalik olmayan mineraller, yüzde 77,3'le içecek ve yüzde 77,2 ile ana metal sanayii izledi.

Güvende düşüş

Mevsimsellikten arındırılmadığında Reel Kesim Güven Endeksi'nin temmuz ayı değeri önceki aya göre 1,4 puanlık düşüşle 106,8 oldu. Mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi de 0,8 puan düşüşle 104,9 düzeyinde gerçekleşti.

İmalat sanayii işyerleri üst düzey yöneticilerinin İktisadi Yönelim Anketi'ne yanıtlarına göre kendi sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, önceki aya kıyasla daha iyimserlerin hazıranda yüzde 8,7'le zaten düşük çıkan oranı temmuzda yüzde 6,8'e kadar geriledi.

“Daha kötümser”ler yüzde 14'ten yüzde 16,7'ye çıktı, gidişat “aynı” diyenlerin oranı yüzde 76,5 oldu. Üretimde fren eğilimi sürüyor Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, gelecek üç ayda; üretimde artış öngörenlerin geçen ayki ankette yüzde 34,8 çıkan oranının temmuzda yüzde 34,3'e, azalış öngörenlerin oranının da yüzde 9,8'den yüzde 9,5'e düştüğü görüldü.

Bu veriler üretim artışı yönünde güçlü bir irade oluşmadığını ortaya koydu. Üretimde ihtiyatlı gidiş eğiliminde, siparişlerde düşüş beklentileri belirleyici oldu. İç piyasa

siparişlerinde artış bekleyenlerin oranı düşmeye devam ederek yüzde 35,8'den yüzde 33,2'ye, ihracat siparişlerinde artış bekleyenler de düşüşünü sürdürerek yüzde 34'ten yüzde 31,8'e indi.

Zam eğilimi yaygınlaşıyor

Gelecek üç ayda satış fiyatlarında artış öngörenlerin oranı haziranda 10 puan birden artarak yüzde 51,2'ye yükselmişti. Bu oran temmuzda yüzde 57,1'e kadar çıktı. Bu eğilimde, üretim maliyetleri ve faizlerde yükseliş beklentisinin hızla artması etkili oldu.

Kısa vadeli TL kredi faizlerinin gelecek üç ayda artmasını bekleyenlerin Mayıs anketinde yüzde 31,2 olan, haziranda yüzde 62,8'le ikiye katlanan oranı artmaya devam ederek temmuzda yüzde 68,2 oldu. Gelecek üç ayda ortalama birim maliyetlerinde artış bekleyen sanayicilerin oranı da mayıstaki yüzde 50,6'dan haziranda yüzde 62,1'e, temmuzda da yüzde 67,7'ye çıktı.

Gelecek üç ayda istihdam artışı öngörenlerin mayısta yüzde 16,5 olan, haziranda yüzde 20,8'e yükselen oranı, yüzde 34 zamlı yeni asgari ücretin yürürlüğe girdiği temmuz ayında yüzde 16,9'a düştü. Sanayicilerin yüzde 5,6'lık bir kesimi ise istihdamı azaltma yönünde eğilim bildirirken, yüzde 77,5'inin mevcut istihdam düzeyini koruma eğiliminde olduğu belirlendi.

Artırılan asgari ücretin yanı sıra faiz ve birim maliyetlerde artış, siparişlerde düşüş beklentileri ile üretimde fren eğilimi, sanayicilerin istihdamı artırma eğiliminin kırılmasında etkili oldu. Sanayicilerin gelecek 12 aylık dönem sonu itibarıyla üretici fiyatları (ÜFE) bazında yıllık enflasyon beklentisi biraz daha geriledi.

Ocak ayında yüzde 77,2, şubat ayında yüzde 74,2, mart ayında yüzde 70,4, nisanda yüzde 67,6, mayısta yüzde 62,8 haziran ayında 60,3 olarak ölçülen gelecek 12 ayın sonundaki yıllık ÜFE artışı beklentisi temmuzda yüzde 59,6'ya indi. Geçmiş 12 aya göre gelecek 12 ayda daha fazla sabit sermaye yatırımı öngörenlerin mayısta yüzde 29,7 olan oranı da haziranda yüzde 28,7'ye, temmuzda 28,1'e geriledi.

Abdulkadir Selvi

CHP Kurultayı ertelenir mi Kılıçdaroğlu kazanır mı

CHP grup toplantısını izlemek üzere Meclis'teydim.

Seçimden önce Kılıçdaroğlu, kalabalık bir heyetle gelirdi. Meclis'e gelişi sırasında karşılayanlar, grup toplantısına girerken kendisine eşlik edenler ve Kılıçdaroğlu ile aynı karede gözükmek için kafasını uzatan milletvekilleri ve gazeteciler olurdu. Bu kez Kılıçdaroğlu'nun yanında Grup Başkanı Özgür Özel, Grup Başkanvekili Ali Mahir Başarır ile Meclis'teki özel Kalem Müdürü Şükran Kütükçü vardı. Kılıçdaroğlu ve Özgür Bey'le selamlaştık. Grup salonunda da haliyle eski coşkulu hava yoktu. Kılıçdaroğlu kürsüye çıktı, iktidarı hedef alan bir konuşma yaptı. Partiçi meselelere girmede. İyi de yaptı.

GAF YAPIYOR

Zaten partiyle ya da 6'lı İttifak'la ilgili hangi konuya girse bir açık veriyor. Bir haftadır gaf üstüne gaf yapıyor. Ümit Özdağ ile gizli protokolden tutun, "Geçmişini temiz biri çıksa hemen bırakırım" açıklamasına kadar. Böyle bir söz söylenir mi? CHP'nin tamamını töhmet altında bıraktı.

İMAMOĞLU'NU HEDEF ALDI

Ama asıl İmamoğlu'na yönelik söylenmiş bir söz. Kılıçdaroğlu'nun bırakmasını isteyen kim? Ekrem İmamoğlu. İmamoğlu'na açıkça, "Senin geçmişin temiz değil" diyor. Bunlar kavgada söylenmeyecek sözler. Ama Kemal Bey son haftaya girildiğinde özgüvenini kaybetmeye başladı. Panikledi. Kılıçdaroğlu'nu eleştirebilirsiniz. Hatta istifasını isteyebilirsiniz. Hatta seçim gecesi istifa etmesi gerekiyordu. Ama hakaret edemezsiniz. Muhafız bazı gazeteciler bu konuda çok kötü bir sınav verdiler. Türkiye Cumhuriyeti'ne cumhurbaşkanı adayı olarak gösterdikleri Kılıçdaroğlu'na çok çirkin benzetmeler yaptılar. Kınıyorum.

KILIÇDAROĞLU KAZANACAK

Demirel, “Siyasetin ilacı başarıdır” derdi. Hakikaten öyle. Kılıçdaroğlu seçimi kazansaydı heykelini dikerlerdi. Şimdi gelen vuruyor giden vuruyor. CHP’de “vefa” sadece İstanbul’da bir semtin adımıydı. A Takımı Kılıçdaroğlu’nu terk etti. Parti Meclisi’nde azınlığa düştü. Ama delege seçimlerini Kılıçdaroğlu taraftarları alıyor. Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu ile bir kurultay yarışına girer mi? Daha önce, “Yarışmam” demişti. O kanaati değişti mi bilmiyorum. Ama kurultayı Kılıçdaroğlu kazanır. Ondan sonra CHP’de dengeler yeniden kurulur.

İMAMOĞLU-ÖZGÜR ÖZEL İTTİFAKI

60 kişilik Parti Meclisi’nde muhalefet 31’e ulaştı. Bunu nasıl başardılar? Hem Zoom toplantısı hem de Parti Meclisi’ndeki bölünme Ekrem İmamoğlu ile Özgür Özel’in ittifak içinde olduğunu ortaya çıkardı. Özgür Özel’in, Grup Başkanı olarak Kılıçdaroğlu’nu teslim ettiği için istifasını isteyenlerden biriyim. Ama anlaşılan o ki Kılıçdaroğlu bu konuyu sorun etmeyecek. Özgür Özel de yoluna devam edecek.

Bu durum Ali Babacan’ın, Erdoğan’ın cumhurbaşkanı adaylığına imza verip Abdullah Gül’ün seçilmesi için çalışmasına benziyordu. Babacan’ın tavrı da tutarsızlıktı, Özgür Özel’in durumu da ilkesizlik.

GÖKHAN GÜNAYDIN MYK’YA KATILACAK MI

Zoom toplantısında Ekrem İmamoğlu, Parti Meclisi’ni organize etme görevini Gökhan Günaydın’a vermişti. Kılıçdaroğlu bunun üzerine Gökhan Günaydın’ın MYK toplantısına katılmamasını istemişti. Gökhan Günaydın ise “Bana böyle bir şey söylenmedi” demişti. Doğru değil. Kılıçdaroğlu, Özgür Özel’e talimat veriyor. Özgür Özel, Gökhan Günaydın’a iletiyor. Ama Gökhan Günaydın, geri adım atmıyor. MYK toplantısına katılacağını söylüyor. Neyse, sonunda Kılıçdaroğlu ile görüştüler. Bugün yapılacak olan MYK toplantısına katılması bekleniyor.

KURULTAY NE ZAMAN

Kılıçdaroğlu’nun yaptığı en akıllı iş, olağan kurultay sürecini başlatmak oldu. Delege çoğunluğu ile kurultayı kazanıp güç tazeleyecek. Böylece parti içi muhalefete bir ders vermiş olacak. Peki kurultay ne zaman? Mahalle delegelerinin seçimi tamamlanmak üzere. 5 Ağustos’ta ilçe kongreleri başlayacak. 15 Eylül’de ise il kongrelerinin ‘start’ı verilecek. Böylece 15 Ekim’de il kongreleri tamamlanacak. Ağırlıklı görüş büyük kurultayın ekim sonunda ya da kasım başında yapılması yönünde. Ama bir ihtimal daha var.

Özgür Özel ve Ekrem İmamoğlu, olağanüstü kongre istiyorlardı. Böylece mevcut delegeleri daha çabuk ikna edebileceklerini düşünüyorlardı. Hâlâ da bu görüşlerinden vazgeçmiş değiller ama o treni kaçırdılar.

İMAMOĞLU'NUN TUTUMUNA BAĞLI

Bir ihtimal daha var dememin sebebi ise, zayıf bir ihtimal olmasına rağmen kurultayın yerel seçim sonrasına bırakılması da masada. Bu bir ölçüde Ekrem İmamoğlu'na bağlı. Eğer İmamoğlu sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adaylığı ile yetinirse, kurultay yerel seçim sonrasına kalabilir. Bunun için Ekrem İmamoğlu'nun hem CHP Genel Başkanı hem İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı olmaktan vazgeçmesi gerekiyor. Kılıçdaroğlu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adaylığı'nı deklare etti. Bu durumda İmamoğlu, "İstanbul adayım" derse CHP kurultayı ertelenebilir. Yoksa Kılıçdaroğlu, ekim ayının sonunda yapmakta kararlı.

CANAN KAFTANCIOĞLU VEDALAŞMIŞ

Ekrem İmamoğlu'na karşı olan bir grup, Kılıçdaroğlu çekilse dahi CHP Genel Başkanlığı'nı İmamoğlu'na bırakmamakta kararlı. Önceki gün Kılıçdaroğlu olmazsa Canan Kaftancıoğlu olur diye bir kulisi dolaşıma soktular.

Canan Kaftancıoğlu olamaz. Çünkü 4 yıl 11 ay 20 gün kesinleşmiş siyasi yasağı var. Siyasi yasaklara karşı olmama rağmen gerçek bu.

İkincisi, Canan Kaftancıoğlu Kurban Bayramı'nda CHP'nin önde gelen isimleriyle vedalaşmış. "İstanbul İl Kongresi'nden sonra ben yokum" demiş. Kaftancıoğlu başarılı bir il başkanıydı. CHP'nin geleceğinde yer almaya devam eder. CHP İstanbul İl Başkanlığı için en güçlü aday olarak Gürsel Tekin ismi ön plana çıkmaya başladı. Kılıçdaroğlu da desteklerse neden olmasın?

SARIGÜL'E SALDIRI OLAYI

ESKİ milletvekili Turan Tüysüz'ün, Mustafa Sarıgül'e saldırdığı haberini alınca hiç şaşırmadım. Turan Tüysüz, Cemal Enginyurt gibi isimler nereye gitseler bu tür konularda haber oluyorlar. Mustafa Sarıgül, yüzünden eksik etmediği tebessümü ile her kesimle diyalog kurmaya özen gösteren seviyeli bir siyasetçi. Yıllar sonra CHP'nin Erzincan'dan milletvekili çıkarmasını sağladı. Başarılı birisi. Turan Tüysüz ise CHP kurultayında belinde silahı ile Divan başkanı Şinasi Öktem'e yumruklu saldırıda bulunmuştu. CHP'den ayrıldı ANAP'a geçti, yine Meclis'teki kavgalarla adından söz ettirdi. Son olarak HDP'den ilçe belediye başkan adayı olmuştu.

SEVİYEYİ DÜŞÜRÜYÖRLER

Turan Tüysüz gibi Cemal Enginyurt gibi politikacılar girmedikleri parti, saldırmadıkları kimse, küfretmedikleri lider bırakmazlar. Mustafa Sarıgül siyasetin seviyesini yükseltirken, bu tipler siyasetin seviyesini düşürürler.

Esfender KORKMAZ

Ekonomik kriz bağıra bağıra derinleşiyor

2008-2009 yıllarında dünya bir finansal kriz yaşadı. Türkiye’de ilk sorunlar 2007 yılında Türkiye’nin ihracatında ilk sırayı alan tekstil sektöründe başladı. Sektörlere göre büyüme;

Sektör	2008	2009
İmalat	-0,1	-7,2
Enerji	3,7	-3,5
İnşaat	-8,1	-16,3
Ticaret	-10,4	-10,4
GSYH	1,1	-4,7

2009 yılında dünyada büyüme ortalaması -1,6, gelişmiş ülkelerde -3,8 olurken ve bizim gibi gelişmekte olan ülkeler yüzde 1,9 oranında büyürken biz 4,7 oranında küçüldük. Buna rağmen o zamanki Başbakan Erdoğan, kriz teğet geçti dedi. ABD ve Avrupa’nın para arzını artırması, Türkiye’ye sıcak para girişi ertesi yıl 2010’da krizden çıkmamızı sağladı.

Bugün tekstil sektörü aynen 2007 yılındaki benzer sorunları yaşıyor.

*Türkiye Giyim Sanayicileri Başkanı Ramazan Kaya; Bu sene ilk 6 ayda tekstil sektörünün ciro bazında yüzde 10, miktar bazında yüzde 15 daraldığını, istihdamın 150 bin kişi azaldığını ve geçen yılın stoklarının erimediğini açıkladı.

*İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği Başkanı Mustafa Gültepe, tekstilde kapasite kullanım oranının yüzde 70'e düştüğünü söyledi. Gerekçe olarak da maliyet artışı ve talep düşüşünü gösterdi.

Tekstil sektörü ekonomide durgunluğun habercisidir. Tüketici dar zamanlarda önce modayı kısar. Dahası eskiler, **'iş çarşafa dayandıysa kriz kaçınılmaz'** derdi.

Aslına bakarsak, Türkiye'de genelde yüzde 40 dolayında, ihracat mallarında en az yüzde 60 dolayında ithal girdi kullanılması zaten sürdürülemez.

AKP öncesi, Denizli ve Gaziantep, iplik ihracatçısı illerimizdi. Adana toprakları pamuk tarlalarından dolayı bembeyaz idi. Ama kontrolsüz sıcak para girişi nedeni ile TL 2007 yılında yüzde 28 daha değerli para oldu ve ithalat daha ucuza geldiği için, yerli fabrikalar kapandı, Türkiye pamuk ve iplik ithal etmeye başladı. Bugün tersine TL, aşırı değer kaybetti ve fakat bu defa da güven sorunu nedeni ile yerli ve yabancı sermaye yatırım yapmıyor.

Dün kriz teğet geçti diye yanlış yapıp önlem almayan hükümet, bugün de çözümü algı yaratmakla, uluslararası piyasalara gitmek veya IMF ile ucuz kredi anlaşması yapmak yerine BAE'den sukuk yoluyla borç almaya çalışmakla çözmeye çalışıyor.

Dahası ithal girdiyi içeride yapmak ve Çin ve Rusya'ya karşı yılda 80 milyar dolar olan dış ticaret açığını çözmek için adım atmıyor.

Eğer döviz bulamazsak, girdi ithal edemeyiz ve üretim daralır.

Öte yandan bu sene dünya ekonomisi de düşük büyüme yaşıyor. 2022 yılında dünya büyüme ortalaması 3,4 oldu. IMF, 2023'te yüzde 2,9 olacağını tahmin ediyor.

Çin, 2014 yılında yüzde 14,2, 2021 yılında yüzde 8,4 büyümüştü. Bu sene yüzde 4,5 büyüme bekleniyor.

Aslında dünyada 1980 sonrası başlayan küreselleşme politikaları bugün değişmek zorundadır. Dünyada genellikle 30-40 yıllık dönemlerde konjonktürel durgunluk yaşanmıştır. Dünyada serbest piyasa ekonomisi uygulayan ülkelerde, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan, önceleri yüksek büyüme ve istikrar getiren Keynesgil politikalar da, sonunda stagflasyon yaratmıştı. Bugün dünyada enflasyon var ve fakat 1980 öncesi kadar değil. Ama Ukrayna savaşının da etkisi ile durgunluğun daha da artacağı anlaşıyor.

Türkiye'de ise bu defa maalesef durgunluğun krizi derinleştirme riski daha yüksektir. Çünkü ekonomik sorunlara siyasi sorunlar da eklenmiştir.

Siyasi iktidar, popülizmden vazgeçmiyor. Bunun için IMF'den daha yüksek ve ucuz kredi alma yoluna gitmedi. Zira IMF ön şart olarak popülist politikaların kaldırılmasını isterdi.

Ana muhalefet partisi, genel başkan sorunu yaşıyor. Demokratik ülkelerde 10 seçim kaybeden genel başkan ayrılır. Partiye yeni kan gelir. Ecevit ile böyle olmuştu.

İYİ Parti de parti içi sorunlardan, ülkenin ekonomik sorununu göremiyor.

Bütün bu partilerin hiçbirinde, bilinen sorunları daha heyecanlı söylemek dışında; Türkiye için ciddi bir çıkış yolu modeli üretilmedi.

İşin özü; eğer siyasi partiler popülizmden ve ben esaslı siyasetten vazgeçmezse, çözüm üretmezse, halk baskısı yaratamazsa, ekonomi alanında yüzyılın en büyük sorununu, yüksek enflasyon içinde yüksek daralma (stagflasyon) yaşayacağız.